

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНЬОГО ВИПУСКНИКА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ПРИКЛАДІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «231 – СОЦІАЛЬНА РОБОТА»

Марія Кузьміна

аспірантка кафедри соціальної роботи та психології,
Національний університет «Запорізька політехніка»,
E-mail: mari.gorodko@gmail.com

Науковий керівник:

Попович В. М.

доктор філософських наук, професор,
професор кафедри соціальної роботи та психології,
Національний університет «Запорізька політехніка»

Запровадження різноманітних заходів, наприклад, факультативного курсу за дисципліною «Професійна компетентність фахівця із соціальної роботи», відіграє ключову роль у процесі формування професійних компетентностей майбутніх випускників ЗВО спеціальності «231 – Соціальна робота». Під час вивчення даної дисципліни майбутні випускники отримають знання з таких питань: особливості соціальної роботи та соціально-виховної діяльності; специфіка соціальної роботи з конкретними групами людей; соціальне управління та командна робота; дотримання принципу визнання прав, інтересів і потреб людини найвищою соціальною цінністю; специфіка процесу соціалізації, адаптації та інтеграції особистості; досягнення та реалізація функціонального призначення соціальної роботи та захисту громадян; надання соціальних послуг населенню, яке опинилося в скрутному становищі; характеристика порядку надання соціальних послуг населенню; нормативно-економічні аспекти діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування у сфері соціальної роботи і забезпечення; характеристика та специфіка представницької, організаційно-розпорядчої та консультативно-дорадчої функцій у процесі соціальної роботи; доопрацювання пропозицій щодо прийняття нормативних документів у сфері соціальної роботи, забезпечення їх виконання та проведення роботи з контролю за їх виконанням.

Оволодіння перерахованими знаннями сприяє досягненню наступних цілей: забезпечити умови для формування та розвитку професійних компетентностей, що сприяє набуттю знань, умінь і навичок, необхідних для професійної діяльності; підготовка до практичної реалізації професійних завдань у випадку зайняття посад соціального робітника, спеціаліста із соціальної роботи у сфері освіти, соціального педагога тощо; формування навичок вирішення проблем, які можуть виникнути в сфері соціальної роботи, особливо в управлінні різними її соціальними аспектами.

Метою факультативного курсу «Професійна компетентність фахівця із соціальної роботи» є забезпечення професійної підготовки висококваліфікованих кадрів у сфері соціальної роботи, що забезпечуватиме широкий доступ до професійної практики в різних соціальних установах. Поставлені цілі необхідні для виконання наступних завдань факультативного курсу:

1. Забезпечення набуття сучасних теоретичних і практичних знань у сфері реалізації професійних компетентностей, у тому числі із суміжних сфер.
2. Розвиток вміння шукати, аналізувати та робити висновки за результатами інформації, зібраної з різних джерел для вирішення професійних завдань, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між фактами, робити самостійні висновки та висловлювати власну позицію.
3. Практикувати логічну аргументацію, як усно, так і письмово, використовуючи професійну ділову мову під час пояснення фактів і явищ.
4. Визначати, формулювати та вирішувати професійні завдання у сфері професійної діяльності, інтегруючи теоретичні відомості та практичний досвід роботи, одночасно оволодіваючи здатністю розуміти наукові принципи, визнані основою соціальної роботи.
5. Можливість розуміти основні поняття, виділяти подібності та відмінності в процесі порівняльного аналізу між фактами, характеризувати соціальні явища.

6. Набуття навичок теоретичного обґрунтування способів вирішення проблем і складних життєвих ситуацій, вибору ефективних способів подолання з передбаченням можливих наслідків.

7. Розробка майбутніх і поточних планів, реалізація програм дій для швидкого прийняття високоефективних рішень у різноманітних ситуаціях.

8. Формування навичок критичного аналізу та оцінки існуючої суспільно-політичної орієнтації країни, існуючих процесів суспільно-політичного контролю на різних рівнях.

9. Розвиток навичок використання відповідних наукових досліджень і застосування професійних методів дослідження.

10. Навчання вмінню характеризувати психічні процеси, специфічні форми взаємодії індивідів, процеси розвитку, соціалізації, адаптації та інтеграції особистості, соціально-психологічні групові процеси, аналізуючи психічні особливості та стани.

11. Навчання практичному застосуванню профілактичних методів у процесі психічного розвитку для попередження порушень, порушень у поведінці, непорозумінь у стосунках один з одним, вирішення конфліктних ситуацій, попередження соціальних ризиків та складних життєвих ситуацій.

12. Формування умінь, що визначають характер професійної діяльності та визначають межі взаємовідносин і компетентності працівників соціальної сфери.

13. Набуття навичок застосування методів діагностики в оцінці проблемних проблем, потреб, специфічних характеристик особистості.

14. Формування навичок застосування методів соціальної роботи в процесі взаємодії суб'єктів.

15. Застосування методів у сфері менеджменту з метою подальшої організації професійної діяльності та управління роботою в соціальній сфері.

16. Оволодіння навичками побудови та підтримки стосунків з іншими людьми на засадах взаємної довіри, етичних аспектів та професійної соціальної активності з наданням психологічної підтримки.

17. Здатність співпрацювати з персоналом з інших галузей та окремих установ.

18. Здатність використовувати індивідуальні та колективні стратегії представництва для захисту інтересів клієнта.

19. Формування вмінь визначати індивідуальні та групові сильні сторони та залучати особистісні ресурси для вирішення проблем та усунення складних життєвих ситуацій.

20. Формування навичок виявлення протиріч етичного характеру в процесі професійної діяльності та застосування супервізорських умінь для їх вирішення.

21. Здатність демонструвати щедру поведінку, поважати індивідуальні особливості людей, особливо їхні релігійні, культурні та етнічні особливості, та уникати вираження стереотипів та упереджених ідей.

22. Здатність творчо вирішувати проблеми, приймати інноваційні рішення, використовувати мислення та застосовувати творчі навички для розробки нових стратегій.

23. Здатність проектувати процеси та результати соціальної роботи, починаючи від коригування планів роботи з урахуванням завдань, кількісних та якісних показників, результатів оцінювання.

У процесі вивчення студентами факультативного курсу «Професійна компетентність фахівця із соціальної роботи» майбутні випускники повинні оволодіти наступними знаннями: основні напрямки організації роботи у сфері соціального захисту та соціального забезпечення; функціональна робота соціальних працівників у сфері дозвілля; поняття та сутність соціальної педагогіки; взаємозв'язок соціальної роботи та соціології на міждисциплінарному рівні; загальні аспекти наукового пізнання; характеристика структур соціологічних досліджень; визначення методологічних характеристик соціологічного дослідження; теоретичні аспекти проведення соціальної роботи; складові професійного профілю; етичні аспекти діяльності фахівців з соціальної роботи як основи його професії; правила

діловодства у сфері надання соціальних послуг; структурний розвиток соціальних служб у сфері сім'ї, дітей та молоді; технічні принципи проведення соціальної роботи загального та галузевого характеру; критерії класифікації міждисциплінарних технік і методів та їх використання в соціальній сфері; характер і вид спілкування, що використовується для побудови взаєморозуміння зі співрозмовником; економічні основи діяльності у сфері роботи соціальної роботи; моделі, які використовуються в процесах соціальної роботи з людьми з обмеженими можливостями; спрямованість соціально-медичної реабілітації осіб з інвалідністю; теоретичні основи та можливості використання психотерапії та психокорекції в соціальній роботі; загальна характеристика та особливості психотерапії та психокорекційної терапії; стратегії та напрямки реалізації національної молодіжної політики; методи та організація соціологічних досліджень; правові аспекти соціальної роботи та ін.

У зв'язку з вищевикладеним вбачається, що формування професійних компетентностей майбутніх фахівців у сфері соціальної роботи спрямоване не лише на засвоєння знань, умінь і навичок, а й на пошук мотивації вибору даного виду діяльності. У зв'язку з цим пропонується здійснити такі дії: визначення схильності та мотивації до вибору суб'єкта; сприяння професійній адаптації до умов освітнього процесу; стимулювання майбутніх випускників та формування навичок для майбутньої практики.

Крім того, пропонується вивчення студентами факультативного курсу «Професійна компетентність фахівця із соціальної роботи», що розвивати загальні та спеціальні професійні компетентності.